

Bodnár: Zdůrazňovat význam prevence není jen úkolem lékařů

28.2.2024 - | Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR

V rámci ankety, jejíž pomocí se Zdravotnický deník spolu s experty snaží přijít na to, jak dostat do screeningových a preventivních programů více Čechů, to říká náměstek ředitele Všeobecné zdravotní pojišťovny (VZP) pro zdravotní péči Jan Bodnár.

Jaká je podle vás nejefektivnější cesta, jak více Čechů motivovat k účasti na preventivních a screeningových programech?

Opakovat a zdůrazňovat význam prevence na všech možných úrovních je třeba neustále. Počínaje praktickými lékaři, kteří své pacienty znají nejlépe a měli by být těmi prvními, kdo doporučí návštěvu preventivní prohlídky a vysvětlí její přínosy. Zdůrazňovat význam prevence ale mají i další lékařští odborníci, ministerstvo zdravotnictví, neziskové organizace, odborné společnosti a v neposlední řadě také zdravotní pojišťovny. Například VZP obesílá své klienty s výzvou k účasti na screeningových programech dopisem již více než deset let, zároveň na toto téma zaměřuje své komunikační a marketingové kampaně a v neposlední řadě podmiňuje některé ze svých příspěvků fondu prevence právě účastí na preventivním vyšetření. Určitě tedy jde o mix mnoha různých nástrojů, na univerzální řešení se stoprocentní účinností bohužel dosud nikdo nepřišel.

Ministr Válek mluví o možnosti, že by pojišťovny svým klientům vytvořily osobní konta, na něž budou moci sbírat body za prevenci, a ty pak proměnit za různé odměny, například na dentální hygienu nebo lázeňské pobyty. Jak se vám takové řešení zamlouvá?

Určitě je to jedna z cest, jak k péči o vlastní zdraví lidi lépe motivovat. Jak jsem zmínil, VZP již první kroky realizuje, například právě příspěvek na dentální hygienu ve výši tisíc korun mohou její klienti využít pouze s podmínkou absolvované preventivní prohlídky u praktického lékaře. Podobně je to i s příspěvkem na masáž či jiný typ wellness aktivit, kde platí podmínka účasti alespoň na jednom ze screeningových programů.

V dohledné době asi není pravděpodobné zavedení malusů. Ty ale část expertů v souvislosti s prevencí také zmiňuje. Jakým způsobem by podle vás bylo možné lidi penalizovat za neúčast v těchto programech?

Popravdě si to příliš představit neumím. Pokud by takové téma bylo skutečně na stole, pak by muselo být předmětem nějaké širší odborné a věcné debaty.

Někteří odborníci upozorňují, že klesá účast na screeningu kolorektálního karcinomu a účast v něm vrcholí kolem 65. roku života, screening má ovšem smysl i ve výrazně nižším, ale i ve vyšším věku. Co je podle vás příčinou takového jevu? Nedostatečná informovanost pacientů, nebo nedostatečné kapacity pro vyšetření a dlouhé čekací doby?

Screening karcinomu kolorekta je možné provést nejen prostřednictvím kolonoskopie, ale také vyšetřením na okultní krvácení do stolice v ordinaci praktika, případně gynekologa. Čekací doba nebo nedostatečné kapacity pro vyšetření v tomto případě tedy asi nebudou tou hlavní příčinou. Ochotu či neochotu pacientů vyšetření absolvovat je zřejmě nutné hledat někde jinde, odpověď mohou dát odborníci nebo průzkumy, které na toto téma probíhají a z nichž vyplývá například i to, že

lidé vyšetření odkládají z obavy z výsledků, že si myslí, že je nepotřebují, protože se cítí zdraví a podobně. V případě včasného zachytu tohoto onemocnění se Česko v posledních letech posunulo výrazně vpřed, svoji roli určitě sehrála osvěta a zavedení právě screeningového programu. Byla by škoda tento náskok opět ztratit.

Jen kolem padesátiprocentní hranice se pohybuje účast na screening nádorů děložního hrdla. Jde o systémové selhání, nebo o neochotu pacientek účastnit se preventivního programu?

Z dat VZP vyplývá, že účast na tomto screeningu se pohybuje kolem 56 procent, je zde samozřejmě prostor pro zlepšení. Přesto bych rozhodně netvrdil, že jde o „systémové selhání“. Je dle mého názoru dobře, že Česko – na rozdíl od mnoha jiných zemí – účast na preventivních prohlídkách hraří.

U části pacientů hraje roli, krom strachu z výsledků, i strach ze samotného screeningového vyšetření. Je podle vás vůbec v kapacitách praktiků tento strach vyvracet a podrobně se svými pacienty probírat vyšetření, které neprovádějí oni sami, ale specialisté?

Na to asi neexistuje jednoznačná a generalizující odpověď. Určitě jsou pacienti, kterým lze vysvětlit přínos takové prohlídky, odvrátit jejich strachy či obavy. K tomu prostor v ordinaci praktického lékaře je. Na druhou stranu je fair říct, že i on má pro takové rozhovory samozřejmě pouze omezenou kapacitu.

<https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/bodnar-zduraznovat-vyznam-prevence-neni-jen-ukolem-lekaru>